

Ігнатченко Дмитро Миколайович, здобувач вищої освіти ННІ філології та журналістики

Житомирський державний університет ім. Івана Франка, Україна

Науковий керівник: Кучерук Оксана Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор

Житомирський державний університет ім. Івана Франка, Україна

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНИХ УМІНЬ В УЧНІВ ЛІЦЕЮ НА ЗАСАДАХ МЕДІАОСВІТНЬОГО ПІДХОДУ (10 КЛАС)

Дипломна робота присвячена теоретичному обґрунтуванню та практичній перевірці методики формування риторичних умінь старшокласників у контексті сучасної медіаосвіти. У дослідженні визначено сутність риторичної компетентності, її структуру й функції в умовах зростання ролі медіакомунікацій у житті підлітків. На основі аналізу педагогічних, лінгводидактичних і психологічних концепцій уточнено зміст риторичної компетентності учнів старшої школи та охарактеризовано її складники — когнітивний, комунікативний, етичний і мовленнєво-творчий

В роботі підкреслено, що риторика є не лише мистецтвом переконувального мовлення, а й важливою компетентністю, що забезпечує ефективну комунікацію в інформаційному суспільстві

Значну увагу приділено психолого-педагогічним особливостям розвитку мовлення десятикласників: їхньому критичному, образному та аргументативному мисленню, здатності до логічного й креативного мовленнєвого висловлення, умінню аналізувати інформацію та уникати маніпуляцій

Показано, що ці особливості визначають специфіку навчання риторики та потребують використання сучасних медіаінструментів, які відповідають потребам і способам сприйняття інформації старшокласниками.

У роботі обґрунтовано потенціал медіаосвітнього підходу як ефективного засобу розвитку риторичних умінь. Медіатексти — відеоблоги, інтерв'ю, рекламні ролики, новинні матеріали — розглянуто як навчальний ресурс, що дозволяє поєднати традиційну риторику з сучасними формами комунікації. Їх використання сприяє розвитку критичного мислення, умінню аналізувати мультимодальні повідомлення, формувати власну позицію та будувати переконливі висловлювання

У методичному розділі описано принципи, зміст і засоби навчання риторики, систему вправ аналітичного, конструктивного та рефлексивного типів. Запропоновано мінікурс для 10 класу, який включає роботу з медіатекстами, створення власних промов, підготовку мультимодальних виступів і розвиток умінь самооцінювання та взаємооцінювання риторичної діяльності учнів

Особливу увагу приділено мультимодальності навчання — поєднанню усного, письмового, аудіовізуального мовлення, використанню цифрових платформ та інтерактивних інструментів.

У ході педагогічного експерименту перевірено ефективність розробленої методики. Порівняльний аналіз результатів контрольного й експериментального

етапів продемонстрував істотне зростання рівня риторичних умінь учнів: підвищення здатності до побудови аргументованих висловлювань, покращення комунікативної впевненості, розвиток умінь аналізувати медіатексти й створювати власні риторичні продукти

Отримані дані повністю підтвердили гіпотезу дослідження про ефективність медіаосвітнього підходу у навчанні риторики

Узагальнюючи результати, у дипломній роботі доведено, що інтеграція медіатекстів, цифрових інструментів та інтерактивних форм роботи забезпечує якісне підвищення риторичних умінь старшокласників, робить навчання змістовним, сучасним і наближеним до реальних комунікативних ситуацій. Практичне значення роботи полягає в можливості застосування запропонованої методики у шкільній практиці, позакласній діяльності та програмах підвищення кваліфікації педагогів

Список використаних джерел:

1. Пентиліук М. І. Культура мови і риторика : навч. посіб. — Київ : Освіта, 2016. — 240 с.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Мовленнєвий розвиток учнів у навчальному процесі : монографія. — Київ : Слово, 2015. — 312 с.
3. Гриценко Т. Б. Риторика : навч. посіб. — Київ : Академія, 2018. — 192 с.
4. Кравченко Т. В. Основи медіаграмотності : навч. посіб. — Київ : Центр вільної преси, 2019. — 160 с.
5. Онкович Г. В. Медіаосвіта і медіакультура : навч. посіб. — Київ : Логос, 2014. — 248 с. Масименко Л. М. Культура української мови : навч. посіб. — Київ : Академія, 2020. — 224 с.
6. Паламарчук В. Ф. Теорія і методика розвитку мовлення : навч. посіб. — Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. — 310 с.
7. Слободяник О. В. Медіаграмотність у школі : метод. рек. — Київ : Академвидав, 2020. — 96 с.
8. Кочан І. М. Риторика і комунікація : навч. посіб. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2018. — 268 с.
9. Фасоля Н. М. Методика навчання української мови в середній школі : навч. посіб. — Київ : Генеза, 2015. — 304 с.